

CABANES REMIRADES

AITOR CLIMENT

2017

CABANES REMIRADES

Aitor Climent Barba
Tutora: Eulàlia Grau Costa

2017

Cabanes Remirades

de Aitor Climent Barba
Tutora: Eulàlia Grau Costa

Treball de final de Grau
Àmbit d'Escultura

Facultat de Belles Arts

Índex

Agraïments	2
Resum/Abstract- Paraules clau	3
Objectius	6
Marc conceptual	8
Recol•lecció en el territori	
L'arquitectura de les societats nòmades	
Construcció La cabana com a rastre humà en el territori	
Documentació El dibuix com a eina de registre i perceptiva. Lo efímer.	
Didàctiques participatives - comunitàries	
Metodologia de treball	16
Esquema	
Dietari	
Contextualització de l'obra	22
Antecedents personals	
Referents	
Obres acabades	30
Conclusions	60
Bibliografia	62
Contacte	63
 Annex I: Informació tècnica	
Annex II: Herbolari	
Annex III: Fabricació del paper	
Annex IV: Elaboració de les tintes vegetals	

*“Alrededor, ninguna planta en flor
Ningún destello de las hojas de acre,
Únicamente una solitaria choza de pescador
En la orilla a media luz
De este principio de otoño.”*

Fujiwara no Teika (1162-1241)

AGRAÏMENTS

Donar les gràcies en primer lloc a la meva tutora, Eulàlia Grau per l'ajuda i compromís constant en el transcurs d'aquests mesos. També a Rafael Romero per introduir-me en el món de les tintes i la fabricació pròpia dels materials. En Jordi per suportar aquella jungla que ocupava mig taller de fusta i en definitiva un conjunt de persones, alumnes i professorat que m'han ajudat en tot moment.

Agrair especialment a l'Alfredo i la Isún del Museo de Dibujo Julio Gavín – Castillo de Larrés per fer de la meva curta estada un gran record. També la Maria Vidal i la organització de Sant Joan les Flors, per donar-me la confiança i l'espai per fer les intervencions. I en Lluís del molí paperer Ca l'Oliver per l'ajuda en quan a la fabricació del paper.

Finalment esmentar unes figures molt importants en tot moment, els meus pares, per animar-me i suportar totes les bestieses que em comportava fer paper al jardí de casa.

Moltes gràcies a tothom.

RESUM PARAULES CLAU

El projecte Cabanes Remirades consisteix en la construcció de la cabana a partir de material vegetal recollit en l'entorn immediat. La consecució de la intervenció en el territori és la documentació utilitzant el dibuix a partir de tintes i paper de material vegetal fabricat per el propi artista. Aquestes imatges són el document expositiu que recullen l'estructura efímera.

La totalitat de l'experiència artística (recol•lecció – construcció – documentació) és entesa com a conjunt (pas-seig) i es desenvolupa en diferents contextos on el bioterritori, climatologia i diferents individus provoquen la seva percepció i, per tant, la modificació estructural.

La consecució del conjunt d'intervencions és la mostra individuals de les imatges resultants però també l'extrapolació de l'experiència artística dirigida a diferents col•lectius per generar noves maneres de percebre l'entorn natural a través de didàctiques comunitàries.

Recol•lecció, construcció, documentació, arquitectura, sostenible, efímera, nòmada, primitiva

ABSTRACT KEYWORDS

The project “Reviewed cabins” consist in the construction of the cabin from the vegetal material recollected in the immediate environment. The consecution of the intervention on the territory is the documentation using the drawing technique with home-made ink and paper from natural elements. This images are the expositive documentation that explain the ephemeral constructions.

The totality of the artistic experience (recollection – construction – documentation) is understood as a unity (walk) and it’s developed in different contexts where the bioterritory, climatology and different persons cause its perception and, for that, its structural modification.

The consequence of all the interventions is the individual exhibition of the images and the extrapolation of the artistic experience to the different collectives to generate new forms to perceive the natural environment thought communal didactics.

Recollection, construction, documentation, architecture, sustainable, ephemeral, nomad, primitive

OBJECTIUS

- Defensar l'experiència artística com a nucli del discurs. Contacte amb els elements naturals
- Constituir una mirada entorn el territori dinàmic com a eina d'aprenentatge.
- Concebre la naturalesa com a medi d'intervenció, d'extracció i manipulació de materials sempre causant el mínim impacte necessari. Retorn als orígens.
- Recuperar oficis i coneixements artesanals en desús fent apologia a l'autoaprenentatge (DIY).
- Utilitzar el dibuix com a eina primitiva, personal per treballar la percepció dels elements en l'espai i crear imatges d'una estructura de curta durabilitat.
- Extrapolar la metodologia de la praxis individual adaptant-la a diferents col•lectius a través de didàctiques comunitàries. De *DIY (Do It Yourself)* a *DIWO (Do It With Others)*.
- Fomentar el coneixement del medi ambient local i la seva articulació en l'espai d'acord amb la nostra contemporaneïtat.

MARC CONCEPTUAL

Recol•lecció en el territori

La collita és un gest humà intrínsec en l'acció de caminar que sorgeix de la observació d'un territori sempre canviant. Aquests petits tresors són el resum d'un espai intangible i sempre van lligats a una necessitat que neix del primitivisme paleolític de supervivència. És la apropiació d'uns recursos naturals compartits amb qualsevol ésser vivent.

El gest és la mínima expressió de les nostres accions. Contenidor de tots els significats i element inicial que genera les nostres idees. Segons Giuseppe Penone, land-artista italià:

*“El gesto, contenedor virtual de la caducidad
de una forma vegetal y femenina, se llena de hojas, piedra florida
y se une a siglos de muertos renacidos en la hierba espesa,
llena de sentimiento de adiós, bajo el verde aire de los árboles. [1980]”*

Aquest conjunt de gestos articulats en un espai concret generen l'obtenció d'un conjunt d'elements provinents del recursos que ofereix el bioterritori. Apart de la finalitat en la recol•lecció específica d'una matèria per aprofitar-ne el seu ús individual o col•lectiu, la acció esdevé una experiència important per l'individu on es genera un aprenentatge progressiu, una mirada concreta i un conjunt de camins o vies per on transitar. El mateix Penone ho corrobora:

*“La superposición de pasos produce el sendero.
El sendero sigue al hombre, es la duración entre el paso del hombre
y el momento en que se pierde el efecto de su pasar.
el sendero es la memoria de la escultura, pero el recuerdo,
La tradición que vuelve a traducir lo acontecido
de generación en generación, la maestría
son a menudo malos elementos de inspiración.
Es un buen sendero el que se pierde en el bosque, que se cierra de golpe
con sus arbusto a las espaldas de viandante sin decirnos
si es él el primero que lo traza, o el último de los que lo recorren.
El sendero desaparecido es el que hay que recorrer,
el fin es perder el sendero para reencontrarlo y volverlo a recorrer.
Por esto es necesario cuidar la selva virgen, los arbustos,
los matorrales, la niebla La claridad del sendero bien trazado es estéril.*

Encontrar el sendero, recorrerlo, explorarlo apartando sus zarzas es escultura.[1976]”

La relació entre l'individu i la natura que el pertany és bàsic, el coneixement del territori ens determina a un nivell socioeconòmic, polític i sobretot cultural.

Actualment la naturalesa ja no es percep com un conjunt en el que estem inclosos sinó com a quelcom extern, desconegut. Es així que d'aquest contacte que hi establim s'han conformat un conjunt de polítiques ecològiques. Això es degut a la situació del medi ambient actual el qual hem sobreexplotat en mans del capitalisme neoliberal imperant.

En aquest punt hi ha dubte personal on entren en joc la **bioètica** i la **biolegalitat**. Es crea la situació de no poder recollir una planta que sempre s'ha pres i amb la qual en faràs un bon ús perquè és il•legal. És el cas, per exemple, de la recol•lecta del canyís per elaborar el paper.

L'arquitectura de les societats primitives nòmades

Actualment la majoria de les societats contemporànies estan concebudes sota al model de vida sedentari. Però si ens remuntem als nostres orígens, el tipus de vivència era nòmada a partir de la recol·lecta i la caçar per la manca d'explotació del sòl.

Amb el pas del temps i el descobriment de l'agricultura moltes societats varen abandonar aquestes praxis convertint-se en sedentaris. Creant uns poblats, indicis de les primeres ciutats.

D'altre banda, no existeix una dicotomia sedentarisme / nomadisme. El territori és molt ampli i canviant. Aquest n'és, en certa manera, l'exemple dels nambikwara una tribu que habita en el Brasil occidental. Durant l'època de pluges viuen en comunitat de forma sedentària, en un campament on viuen de l'agricultura. Quan arriba la temporada de sèquia (aproximadament 6 mesos) passen a prendre una vida nòmada. L'aridesa del territori els obliga a un constant canvi de territori que habiten en cabanes de fulles y branques articulades ràpidament en mans de les dones, utilitzades un o dos dies i abandonades.

Aquí es mostra el fort vincle entre el territori (caracteritzat per la meteorologia canviant) i l'arquitectura que es desenvolupa a partir de certs materials constructius d'acord amb la temporalitat de la vivenda. De mateixa manera l'arquitectura de l'habitatge és el reflex de la vida socioeconòmica i política que si es desenvolupa. Segons les condicions del lloc es desenvoluparà una estructura comunitària més pròxima al sedentarisme o al nomadisme.

Emergeixen dos aspectes significatius de la relació arquitectura - llenguatge en el context que es desenvolupa. Un n'és el llenguatge espacial, que es refereix en la disposició de la construcció d'acord als elements intrínsecs del el territori (arbres, roques, desnivell del sòl). L'altre és el llenguatge artístic que s'aplica en la ornamentació i decoració de l'estructura.

El llenguatge constructiu canvia amb el transcurs de la història però en les societats primitives sembla no tenir autonomia. Aquest llenguatge sempre està al servei del llenguatge global del grup i no existeix el llenguatge artístic en si mateix ja que sempre fa referència a les necessitats socials en un espai d'interpretacions simbòliques i còsmiques lligat a la història i al mite.

No pretenc tractar el llenguatge artístic al servei del mite. Opto per lligar-lo al llenguatge constructiu potenciant-lo en el camp estètic ja que, en la majoria dels casos, no existeix una pretensió funcional d'acord amb el seu context sinó que és la creació de la seva essència.

Construcció La cabana com a rastre humà en el territori

La creació d'una cabana és un acte característic de tota classe d'animal. És l'aïllament, l'articulació d'un refugi, individual.

Henry David Thoreau amb la seva obra Walden és un referent bàsic en aquest concepte.

“[...]la compañía más dulce y tierna, la más inocente y alentadora, podía hallarse en cualquier objeto natural, incluso para el pobre misántropo y el hombre más melancólico. No puede haber una melancolía muy negra para el que vive en medio de la naturaleza y aún goza de sus sentidos.[...]Me encanta estar solo. Nunca he encontrado un compañero tan sociable como la soledad. [...] Un hombre que piensa o trabaja siempre está solo, dondequiera que esté.”

La cabana implica l'aïllament, tant en la seva construcció com en la seva posterior vivència en un medi tant receptiu com la natura. S'habita la cabana mentalment durant la seva construcció.

La solitud generada en l'articulació d'aquest lloc individual ha estat utilitzada per nombrosos personatges per la creació artística. És la casa del ermità, ideal de vida ascètic. La desvinculació dels bens materials a través d'una vida austera per potenciar l'individu en l'àmbit moral i espiritual sempre està emmarcat en una cabana refugiada al bosc. És l'espai on es facilita aquesta immersió personal de percepció i autoaprenentatge. El punt de partida és la negació a tota subjecció i l'escapada a un buit on s'articula el nou habitatge. En aquest impàs no s'abandona la “realitat” però no es nega la existència, al contrari, s'afirma la existència i només l'existència.

La conformació de la cabana, fins i tot les estructures més efímeres, impliquen la creació d'un **rastre** fruit del contacte amb el medi com faria qualsevol animal.

La natura és un contenidor de memòria, un conjunt de rastres de milers i milers éssers que transcorren pel territori. A part del rastre físic que puc deixar al muntar una cabana, en la pròpia ubicació de l'estructura i els rastres o camins que genero al recollir les branques i fulles. També existeix un **rastre immaterial**, el record de l'experiència viscuda intrínsec en les hores o dies de la intervenció- passeig. Aquest només s'evidencia amb el retorn al territori. És la veritable unió entre l'individu i el territori.

Documentació El dibuix com a eina perceptiva. Registrar lo efímer.

La necessitat de documentar les cabanes sorgeix de la problemàtica envers la ubicació concreta de l'estructura i el caràcter efímer dels seus materials.

Res és immutable. Giuseppe Penone (1999) defensa que tots els elements són fluïts, tot es desintegra. El que fa que anomenem que una pedra és més dura que una fulla és la nostra temporalitat respecte els elements. La pedra té una duració superior a la nostra i la fulla inferior, per això establim aquest criteri. Els materials que he utilitzat en aquestes intervencions són en la majoria de curta durabilitat, efímers, però sobretot és efímer la seva articulació en l'espai al servei dels fenòmens meteorològics del territori.

La cabana és l'element material que evidència l'experiència –passeig nascuda a partir de la recol·lecció. Per això la problemàtica amb la que neix el projecte és com mostrar aquesta materialitat. La resposta pràctica seria l'ús de la fotografia com a mitjà documental, pràctic i econòmic. Però la fotografia com element material expositiu no satisfia el discurs que iniciava.

Conseqüentment vaig optar per el dibuix sobre paper com a símbol primitiu i essencialista de la imatge documental. Això m'obligava a rescatar i aprendre un ofici molt complex i antic, la fabricació del paper. Aquest procés anava de la mà amb el descobriment de tintes vegetals actualment en desús i així generar un discurs artístic bioètic i bioterritorial fent apologia del ofici de l'artista. El procés artístic neix del contacte amb la matèria, de la fabricació dels propis materials amb els que generar una línia discursiva coherent.

Didàctiques participatives - comunitàries

“Una transformación social con la cultura como eje vertebrador de desarrollo a través de la creatividad. La cultura no podemos seguir dejándola en el espacio del ocio y el entretenimiento. Este es el nuevo paradigma, donde la creatividad es un factor de inclusión social y desarrollo comunitario, se genera dinamización comunitaria a través de propuestas artísticas, se desarrollan Intervenciones artísticas con zonas de exclusión social, etc. Y todo ello lleva a la construcción de nuevas arquitecturas y geografías sociales en las que nacen discursos nuevos y se descubren miradas que dejan de ser invisibles.”

María Ángeles Carnacea Cruz 2012

El projecte neix com una experiència individual. Aquesta es desenvolupa a través del autoaprenentatge (DIY) amb la consecució de les intervencions on s'adquireixen certs coneixements a partir del contacte amb els elements.

Amb el desenvolupament del projecte es va oferir la possibilitat de compartir aquests coneixements, explicar aquestes intervencions i mostrar noves maneres de percebre l'entorn.

Ha estat el cas, en primer lloc, dels tallers realitzats a Larrés a dos grups de diferent edat i finalment a un altre a Sant Joan les Fonts. Els principals objectius d'aquestes didàctiques van ser:

- Autor com a formador- acompanyant. El nou paper com a transmissor d'una experiència individual faran canviar la posició envers els altres.
- Compartir la sensibilitat perceptiva individual (xaman) a diferents agents socials. A través d'una metodologia extreta d'una acció repetida per inspirar els diferents col•lectius.
- Transformació. Edats – contextos. Diverses percepcions. La obra es veurà modificada ja que les característiques del conjunt heterogeni de individus la interpretaran i executaran de maneres diferents.
- Noves visons. Dibuix / Fitxa tècnica / Dietari. Nova obra. Noves sensibilitats perceptives. El resultat final (reflexió experiència) serà la mostra de la acció conjunta formada de diverses mirades.
- Aprenentatge recíproc. El vincle establert entre el formador- acompanyant i els col•lectius es basarà en l'intercanvi de maneres de percebre l'entorn.

METODOLOGIA DE TREBALL

A. Recol•lecció

AA Passejada Exploració del territori. Ubicació cabanya. Intuïció alhora de dirigir-se per certs entorns.

AB Tria Selecció del material trobat en relació a l'espai on s'ubica la construcció. Recol•lector arquitecte. Propietats constructives –fibra- del material vegetal. Mirada ecològica (verd / sec).

Neteja del material en el mateix espai on es troba. Retorn

B. Construcció

BA Observació avantatges/inconvenients del lloc.

BB Articulació dels elements a disposar

C. Documentació

CA Fabricació prèvia dels materials (paper i tinta). Recol•lector botànic. Propietats químiques i de la fibra dels materials.

CB Dibuix Noves visions

CC Fitxa tècnica. Mesura dimensions.

CD Dietari Observació i reflexió de l'experiència total.

Passeig IV

16/4 – 20/4

Museo de Dibujo Julio Gavín - Castillo de Larrés

He organitzat totes les experiències relacionades amb el projecte en dos dietaris. En un es recull tot el coneixement adquirit en la elaboració del paper i les tintes. En l'altre es relata la vivència que ha generat cada Passeig. En aquests es presenta un relat autobiogràfic acompanyat d'imatges de documentació del procés de la cabana.

Solament mostraré el capítol condensat del Passeig IV a Larrés en la part constructiva individual. Aquesta adaptació ha estat realitzada degut a larga extensió dels sis capítols.

16/4/17 – Larrés: Arribada al poble

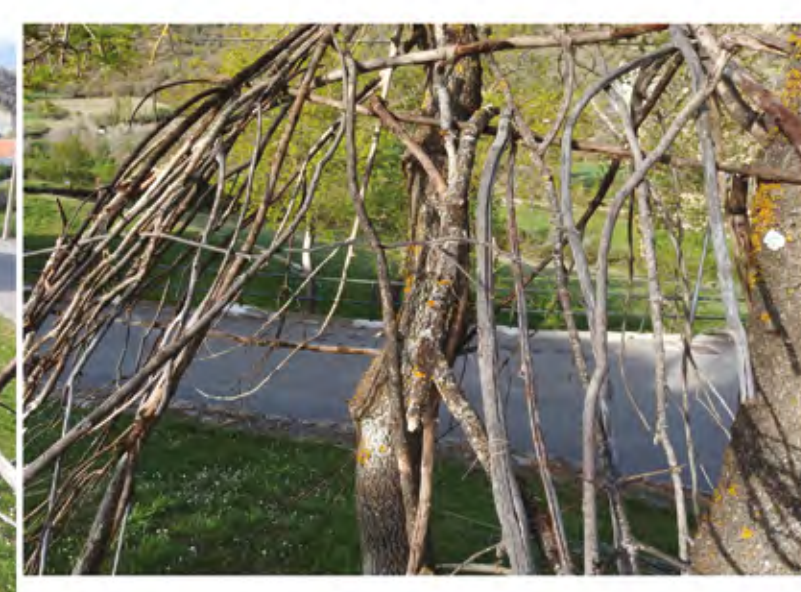
Després d'un petit viatge amb els meus pares i el meu germà arribem al Museu de Dibuix sobre les 6 de la tarda.

Al entrar conec a la Isún, conservadora i bibliotecaria del museu i l'Alfredo, el director.

17/4/17- Larrés: Recol·lecció i inici de la cabana

És dilluns de pasqua i, per tant, és festiu. Al sortir del bar tothom marxa per la seva banda.

Per la meua part decideixo caminar en direcció al riu que queda sota el poble.

18/4/17 - Larrés: Envans

Continuo amb la cabana procurant accentuar-ne la verticalitat. Al cap d'una estona de construcció me'n canso, i davant les poques branques que em queden me'n vaig a caminar riu amunt.

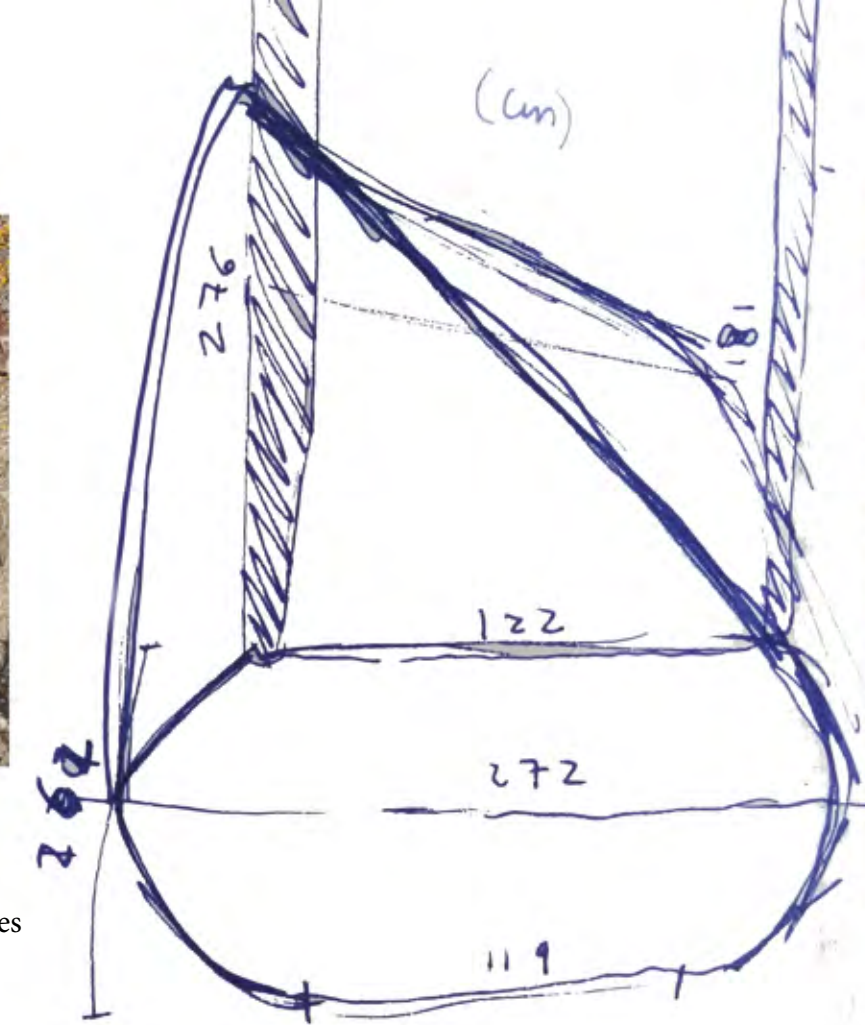
Per allà trobo moltes branques seques que han estat corbades per la força de l'aigua.

Al tornar al riu no em puc resistir i em capbusso. No hi ha molta profunditat però em quedo recolzat a una pedra dins l'aigua mentre contemplo la petita estació d'esquí. El sol destaca en un cel blau sense núvols.

Al arribar al museu em trobo la Isún. Quan em veu comença a riure i a preguntar de on carai he sortit. Hora de dinar.

El meu objectiu és crear una espècie d'entramat amb branques posades alternadament. Algunes estan molt seques i es trenquen.

Al aparèixer l'Alfredo li mostro el paper, tintes i pinzells pels tallers. Arrel d'això em comença a parlar d'una sèrie d'artistes que coneix els quals li han donat obra pel museu.

19/4/17 - Larrés : Dos esmorzars

La gent del poble em coneix com "el de la chabola". Avui és l'aniversari d'un home del poble i m'ofereixen pastís, galetes, croissants i sóc incapaç de dir que no.

Vaig tapant forats de l'estructura a base d'entrellaçar branques sempre en tensió, a punt de trencar-se. Així no em cal usar fil. L'Alfredo m'ensenya uns originals d'un il·lustrador que em va comentar ahir i són fantàstics. Dins la biblioteca també hi ha la Isún.

20/4/17 – Larrés: Documentació

Dedico el dia sencer a documentar la cabana. El paper que utilitzo és la versió millorada del que emprava normalment ja que les fibres estan més ben triturades.

“Quien pregunta una vez parece tonto. Quien no pregunta lo es para siempre”

CONTEXTUALITZACIÓ DE LA OBRA :

- ANTECEDENTS

- REFERENTS

Refugi de branques i fulles

Barcelona

Gener 2016

El projecte té com a objectiu la intervenció en l'espai "tradicional" expositiu amb la creació d'un lloc, un refugi efímer i mínim a partir dels residus vegetals de la ciutat. Aquesta acció neix de la necessitat de un context natural, aïllat i tranquil·litzador on l'espectador interactua, contempla i recórrer. És la resposta natural i humana a les societats de sobreinformació actuals.

Aquesta instal·lació va acompanyada d'una sèrie de mirades focalitzades materialitzades en tinta sobre paper a mode de documentació de la peça.

És el treball previ que em va servir per introduir l'actual projecte. En aquest es va començar a reflexionar sobre l'articulació de branques i fulles per crear una estructura però en un lloc fixa. També s'utilitzava el dibuix com a eina de documentació però encara no m'havia ficat en la fabricació del paper i la tinta. Era un petit projecte amb perspectives dels sis següents mesos.

La meva arquitectura sostenible neix com una necessitat humana contemporània sota la premissa de primitivisme en el sentit de construcció amb elements tradicionals, mínims i naturals. Construeixo petits elements naturals mitjançant l'assemblatge. Aquests elements són la representació de la necessitat primitiva de la creació material ja sigui la construcció d'una casa, la fabricació de la roba, però amb elements purament naturals.

Aquests elements són concebuts i articulats en un espai artificial per reflectir aquesta actualitat contemporània y aquesta deslocalització de “lo natural” sobre “lo artificial”. Simbolitzen la representació del trajecte que fa l'individu la recerca de la “natura”, sempre necessari malgrat les complexes necessitats actuals.

Giuseppe Penone

L'artista italià membre de l'Arte Povera treballa sobretot els conceptes de la identitat i la petjada de l'individu en l'entorn natural. Insisteix molt en la relació dels materials, l'essència d'aquest i la seva percepció humana. Personalment no m'interessa massa la materialització de la obra de Penone però el seu discurs poètic reflexiu que l'envolta el trobo molt interessant.

En el llibre Respirare l'ombra (1999) del mateix Penone si troba un recull de reflexions, poemes i demás escrits. Aquests tenen la finalitat d'oferir una visió més completa de les obres de l'artista italià. Tracta temes molt interessants com la relació entre individu i natura, el caràcter efímer dels materials vinculada a la seva temporalitat que establim, la petjada en el paisatge, etc.

*La naturaleza, el paisaje europeo que nos rodea es artefacto,
está hecho por el hombre, es un paisaje cultural.*

*La acción del hombre ha modificado la naturaleza
preexistente creando una nueva, producto de su acción, de su arte.*

*El valor cultural más inmediato de una obra humana
a menudo está en su ser reconocible.*

*Se tiende a separar la acción del hombre de la naturaleza
como si el hombre no formara parte de ella.*

He querido fosilizar uno de los gestos que la cultura ha producido. [1977]

Henry David Thoreau

L'escriptor nord-americà (1817-1862) provinent de Concord, Massachusetts ha esdevingut un dels personatges més transcendentalistes de la literatura nord-americana i creador de les pràctiques de desobediència civil. Des dels inicis va posicionar-se en contra les polítiques de guerra nord-americanes.

La seva obra emblemàtica *Walden* relatava la seva experiència en la naturalesa durant dos anys vivint en una cabana de fusta construïda a la vora del llac de Walden. En aquesta va desenvolupar un mode de vida autosostenible a partir de l'agricultura, recol·lecció i petites feines. En aquest llibre exposa la seva experiència com a defensa del retorn als orígens, la apreciació de la naturalesa, la vida solitària, l'ascetisme i l'elogi de la ociositat.

Després d'aquesta experiència va escriure *Desobediència civil* en el 1849. Aquest llibre va sorgir del seu empresonament al negar-se a pagar impostos ja que aquests finançaven a la guerra de Mèxic i a l'esclavitud. En el relat exposava les seves idees polítiques on defensava que el govern ha de disposar del poder que el poble li concedeix fins i tot abolint-lo si es necessari.

Personalment és una figura literària i filosòfica clau en el projecte ja que la obra de *Walden* ha constituït un referent cabdal en la relació home- natura emmarcat dins el refugi.

Fig. 1

Andy Goldsworthy

Goldsworthy (Cheshire-1956) és un dels land-artistes més reconeguts actualment. La seva obra es caracteritza per l'enorme virtuosisme en la articulació d'elements naturals, però en definitiva parla entorn al temps com a eina per modelar la matèria natural. En moltes ocasions s'allibera dels ritmes interns humans i s'adequa a la temporalitat dels processos naturals.

Fig. 2

En l'entrevista que se li va realitzar a Madrid l'any 2007 arrel del projecte *En las entrañas del árbol*, Goldsworthy va senyalar certes consideracions en relació a la seva praxis artística en les quals em vaig sentir molt identificat.

L'artista defensava el treball manual dins la seva obra artística. Deia que l'esforç físic quan es converteix en una acció monòtona genera un automatisme, una immersió en la tasca que provocaven una millora en aspectes no totalment pràctics. També defensava el valor de l'experiència de la creació d'una obra degut a la seva poca permanència en l'entorn.

Finalment afegia en relació a la consideració d'una obra acabada:

“Cuando estoy al aire libre estoy trabajando en una obra efímera, si oscurece o si sube la marea tengo que parar, hay un momento muy definido en el que el proceso se detiene. Pero a veces resulta difícil saber por qué has parado cuando lo has hecho.” Goldsworthy (2007: 62)

Aquestes reflexions, entre d'altres que esmenta, m'han cridat l'atenció per ser quasi les mateixes que em plantejava durant la experiència artística.

Josep Pujiula

També conegut com el Tarzán d'Argelaguer. Pujiula treballava la construcció sostenible a partir del material vegetal que tenia a l'abast i més material trobat com rodes de cotxe, ferralla o formigó. Utilitzava arbres de riu que modelava creant les formes corbes dels túnels i les torres entrellaçats amb filferro.

Aquest home de professió torner metal·lúrgic va desenvolupar un conjunt de torres i túnels situats al Bosc d'en Garell, encara visibles des de la carretera. Pertany al anomenat Art Brut per la seva no identificació com artista sinó com a un home de bosc amb la necessitat de construir.

Trobo molt interessant aquesta capacitat innata de fer, desfer i tornar a fer amb qualsevol material al abast. L'interès real de construir sense cap funcionalitat ni objectiu artístic, solament com a conseqüència d'aquesta necessita. Definitivament és la creació d'un espai característic, apartat del món, un lloc de refugi amb un gran magnetisme en la relació individu- matèria.

És l'exemple de la voluntat constructiva desbordant enfront les problemàtiques polítiques i socials del territori. Una articulació canviant i adaptable a les noves circumstàncies que van sorgint.

Fig. 3

OBRES

ACABADES

Passeig I: 27/2 - 7/3 a Barcelona

Dimensions (aprox.)

La base pentagonal té una extensió d'uns 176 cm d'amplada posterior i 128 cm al davant. La llargada és de quasi 3 metres.

Tot té una alçada de 194 cm per la part del darrera i una entrada davantera de quasi 1 metre.

Ubicació

Vaig triar aquest lloc perquè era de fàcil accés, en una zona per on solia transitar i on em sentia a gust.

Em vaig fixar en una cantonada de l'espai. Em sentia apartat del pas i protegit.

El lloc es trobava en el pàrquing entre el taller de fusta i l'edifici dels menjadors, a la universitat.

Clima

Quan fa sol (la majoria de dies que hi he estat) la seva incidència sobre la meua esquena era constant i agradable. Feia molta calor encara que estiguéssim al hivern.

Es gaudeix de la seva escalfor tot el matí fins l'hora de dinar. A partir del migdia l'ombra dels edificis s'anava allargant fins cobrir-me totalment. En aquells moments patia bastant fred.

Rebo visites de gent que passa per allà. Al fons normalment apareix algú a l'hora de dinar a prendre el sol.

Interior cabana

És petita però agradable i acollidora. Tendeix més a un refugi que a una cabana. Hi ha bastant ombra gràcies al trenat de les fulles. He usat una pedra plana per asseure-m'hi al damunt ja que hi ha poca herba al terra i acaba fent-me mal.

I-I

42,5 x 30,2 cm

Tinta ferrotànica sobre paper de canyís
Barcelona

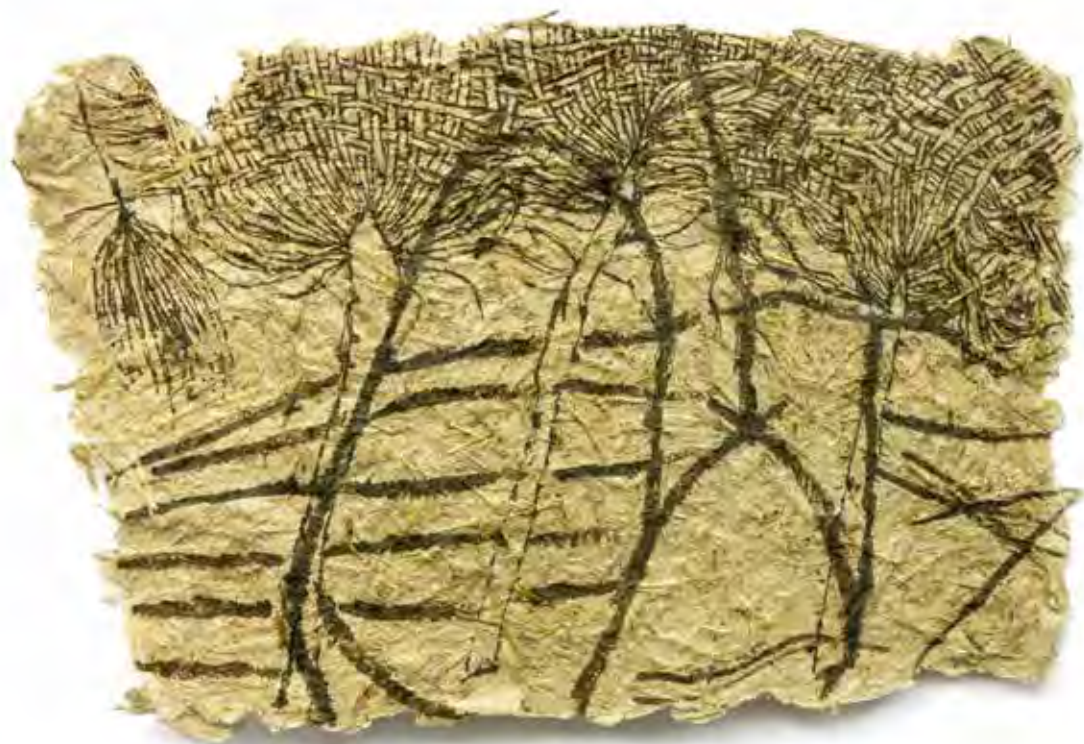

I-II

42 x 29 cm

Tinta ferrotànica sobre paper de canyís

Barcelona

I-III

41,5 x 29,5 cm

Tinta ferrotànica sobre paper de canyís

Barcelona

Passeig II: 5/3 - 16/3 a Barcelona

Dimensions (aprox.)

La part interior era de forma triangular. Feia uns 176 cm d'amplada per 136 de llargada.

El recobriment superior de diverses fulles partia d'una base ovalada però finalitzava en punta. Mesurava uns 220 cm d'amplada per 248 de llargada.

La cabana en general s'estenia uns 223 cm d'alçada al darrera i 124 al davant, a la porta.

Ubicació

La cabana es trobava en una cantonada en el jardí de darrera l'edifici de menjadors, a la universitat. Vaig escollir aquest espai ja que estava un pel apartat del mig del jardí i havies d'endinsar-te en aquest per veure'm.

Era una zona molt agradable que em permetia anar descalç gràcies a la neta herba. Tot ho concentrava entorn un arbre.

Clima

Durant els dies que vaig estar-hi la temperatura va ser perfecte. Cada dia va fer molt de sol.

El lloc concret on hem trobava estava guarit per l'ombra d'un pi enorme a la meva dreta durant el matí. Al entrar la tarda el sol baixava i em tocava. M'agradava però a vegades calia treure'm la camiseta.

Interior de la cabana

Era molt agradable i espaiosa comparada amb l'altre. La gespa era tova i usava l'arbre de respallier. Al principi si estava perfecte però després d'una estona agafava mal d'esquena.

II-I

44 x 28,2 cm

Tinta ferrotànica sobre paper de canyís

Barcelona

II-II

41,5 x 29,4 cm

Tinta ferrotànica sobre paper de canyís

Barcelona

II-III

41,8 x 29,8 cm

Tinta ferrotànica sobre paper de canyís
Barcelona

Passeig III: 20/3 - 27/3 a Merlant

Dimensions (aprox.)

La base s'inscrivía entre tres arbres però de forma quadrada per facilitar-ne l'entrada. L'amplada posterior era d'uns 405 cm i 212 al davant (porta). La llargada era de 320 cm per la dreta i 382 a l'esquerra.

L'alçada en el punt més alt de la part superior era de 152 cm. La zona on arriba més avall era de 74 cm. L'entrada s'alçava uns 142 cm.

El desnivell del terra era de quasi 1 metre.

Ubicació

La cabana es trobava en un espai especial per mi. Està en un turó al costat de la casa rural on treballa part de la meva família, a Merlant. Allà és on jugava en la meva infància, on alguna vegada vàrem construir alguna cabana amb la meva cosina.

Per arribar-hi es pot fer-ho amb cotxe però vaig optar per anar-hi caminant.

La construcció estava en una zona de desnivell inscrit per 3 arbres i al costat d'un marge. Enmig del bosc des de on podia veure la única carretera sota meu. Al centre hi havia rastres de foc.

Clima

Aquests dies han estat un pel nuvolats. No he gaudit de tant de sol com les anteriors setmanes. Però quan n'ha fet la llum es filtrava entre els arbres i m'il·luminava.

Interior de la cabana

Era molt grossa però baixa. Hauria pogut ser perfecte per estirar-se si no hi hagués trobat cap bardissa.

III-I

42,5 x 31 cm

Tinta ferrotànica sobre paper de canyís

Merlant

III-II

41,5 x 29 cm

Tinta ferrotànica sobre paper de canyís
Merlant

III-III

42 x 30,5 cm

Tinta ferrotànica sobre paper de canyís
Merlant

Passeig IV: 16/4 - 20/4 a Larrés

Ubicació

La cabana es troba construïda sota un arbre trifurcat en un petit turó al costat esquerra del Museo de Dibujo Julio Gavín- Castillo de Larrés. És un petit prat que envolta el castell i, que en aquest espai en concret, queda entre aquest i la biblioteca.

Des d'aquest lloc elevat es percep més en avall la vall amb el riu enmig i al fons les muntanyes verdes, alguna de les quals està nevada.

Clima

He gaudit d'uns propis del clima primaveral tret del dimarts a la tarda que va fer bastant de vent i els matins eren freds. El sol feia un recorregut des de la part del darrera del museu passant per sobre fins la part del davant quedant així dues hores de la tarda en l'ombra per culpa de la torre d'aquest.

Dimensions (aprox.)

La cabana té dos punts principals de recolzament en l'arbre, a dues altures diferents, 276 cm el de l'esquerra i 181 cm el de la dreta. Els uneix horitzontalment una branca en la qual es recolza la majoria de la estructura.

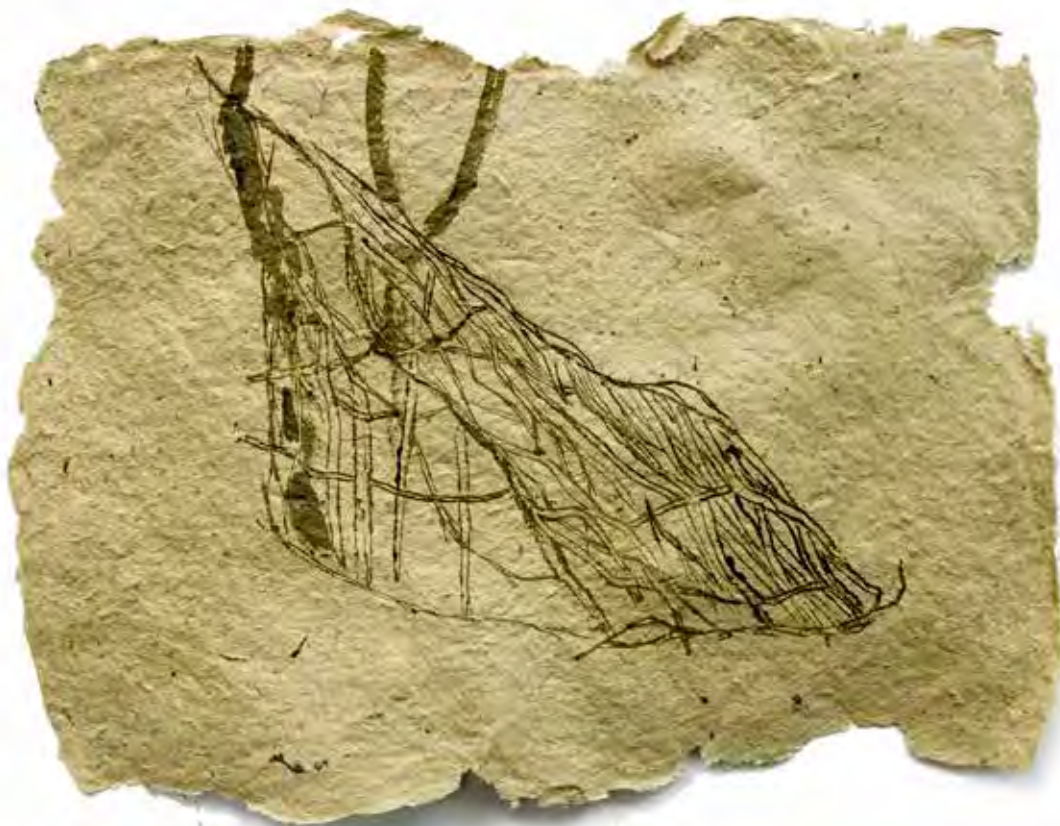
La distància entre els dos punts de recolzament és de 122 cm. La base ovalada és de 272 cm d'amplada per 262 cm de llargada. La porta triangular anterior té una amplada de 119 cm per 134 cm d'altura.

L'estructura piramidal s'alça progressivament elevant-se conjuntament amb l'arbre.

Interior

L'entrada és baixa i m'obliga a ajupir-me. També és estreta però una vegada sóc dins l'estructura s'eixampla de cop. Tinc els dos troncs de l'arbre per recolzar-me però escullo el de la dreta al tenir més espai al meu voltant.

L'herba en la que m'assec és còmode i la cabana crea una ombra dispersa molt agradable al meu voltant ja que es filtre el sol per diversos forats.

IV-I

41,5 x 30 cm

Tinta ferrotànica sobre paper de canyís

Larrés

IV-II

42 x 29,3 cm

Tinta ferrotànica sobre paper de canyís

Larrés

IV-III

41,8 x 29,5 cm

Tinta ferrotànica sobre paper de canyís

Larrés

IV-IV

41,5 x 28,5 cm

Tinta ferrotànica sobre paper de canyís

Larrés

Passeig V: 7/5 - 8/5 a Cala Júncols

Dimensions (aprox.)

La construcció tenia una base rectangular de pedres de 420 cm de llargada per 173 d'amplada a la part posterior i 138 cm a l'anterior. L'altura interior era d'uns 163 cm i l'altura màxima de la cabana per fora arribava als 212 cm.

Ubicació

La cabana es troba en el costat esquerra de Cala Júncols a prop del Cap de Creus. L'he aixecada enganxada a la paret rocosa perquè quedi un pel resguardada del vent. És un espai on em sento molt a gust quan fa bon temps amb l'aigua sempre fresca però quan plou i/o fa molt de vent pot ser un ambient molt hostil.

Clima

Aquests dos dies ha fet molt de sol. Diumenge va aparèixer algun núvol al migdia però va ser un dia agradable. Dilluns va bufar molt de vent però només al dematí quan em trobava a l'ombra on feia fred.

Durant la matinada vaig patir una mica el descens de la temperatura.

Interior de la cabana

El terra de pedres era bastant pla i còmode. Tenia l'espai suficient però era una mica baixa per culpa de la paret on es recolzava. Durant el transcurs de la nit vaig patir una mica de l'esquena per el pas de les hores i la fred.

V-I

42 x 28,7 cm

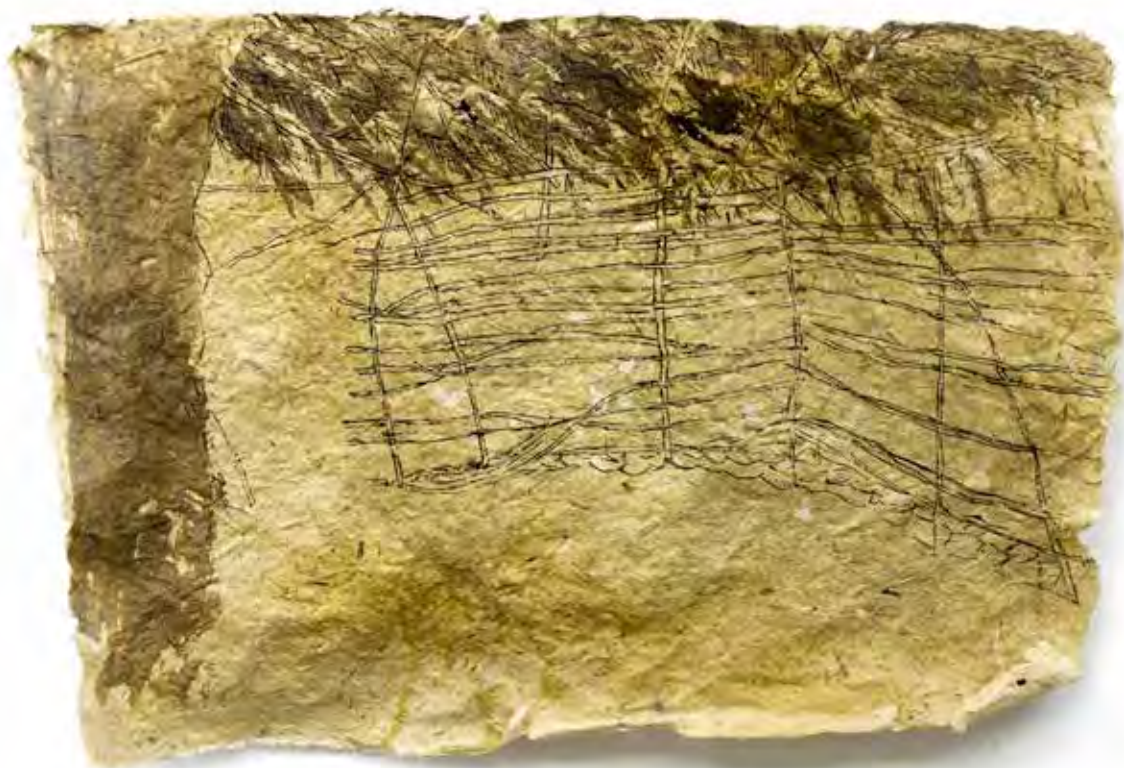
Tinta ferrotànica sobre paper de canyís
Cala Júncols

V-II

41,6 x 29 cm

Tinta ferrotànica sobre paper de canyís
Cala Júncols

V-III

41,3 x 28,7 cm

Tinta ferrotànica sobre paper de canyís

Cala Júncols

Passeig VI: 14/5 - 21/5 a Sant Joan les Fonts

Dimensions (aprox.)

La construcció es trobava entre quatre arbres dels quals tres utilitzava com a recolzament. Disposava d'una part frontal que partia de la unió horitzontal entre dos arbres. Aquesta era a una alçada de metre i mig i tenia una llargada de quasi tres metres. Allí es dibuixava una xarxa de branques verticals i horitzontals que donaven a entendre una entrada de 80 cm i un petit sostre aguantat per tres o quatre pilars.

La cabana s'estenia cap al tercer arbre a uns 326 metres lluny. La unió estava feta per una altre branca horitzontal damunt la qual es generava una paret que queia diagonalment.

La idea inicial d'en Joan era unir els quatre arbres però va faltar temps i branques.

Ubicació

La cabana es trobava al Bosc de Can Miquelet en un parc a Sant Joan les Fonts. El parc es divideix en dues parts, amb un parking al mig. En un costat hi havia l'escenari i en l'altre la cabana. Al meu costat esquerra passava un camí freqüentat per la gent que es dirigia al Molí Fondo.

Clima

Durant els dos dies he gaudit de molt de sol i calor. No obstant, la cabana es trobava a l'ombra d'uns grans arbres on feia un pel de fresca.

Interior de la cabana

Realment l'interior de la construcció era molt mínima. Es tractava d'un espai baix entre dos arbres. Al no tenir paret moltes parets que creaven un conjunt es podia circular d'un costat a l'altre lliurement. Això fascinava als nens.

VI-I

41 x 28,7 cm

Tinta ferrotànica sobre paper de canyís
Sant Joan les Fonts

VI-II

42,3 x 29,4 cm

Tinta ferrotànica sobre paper de canyís
Sant Joan les Fonts

VI-III

42,5 x 28,7 cm

Tinta ferrotànica sobre paper de canyís

Sant Joan les Fonts

CONCLUSIONS

En definitiva, aquest projecte m'ha servit com a un dels primers espais en aquests anys per la millor reflexió del meu discurs artístic. Entenc que la memòria no és una mostra total de les experiències viscudes degut al seu llarg contingut. Crec que he assolit la majoria dels objectius plantejats anteriorment que han anat sorgint i canviant al llarg dels mesos respecte al plantejament inicial.

La mirada envers el territori dinàmic ha estat molt gratificant ja que m'ha permès un moviment constant setmana a setmana en quan a l'espai d'intervenció. Amb l'evolució del projecte he trobat més facilitat per intervenir en el territori i anar-hi incloent la participació de diferents persones. Tot i que m'hauria agradat realitzar alguna altre intervenció més per establir lligams que per construir la cabana, no he pogut fer-ho degut al calendari.

El que trobo més interessant de tot és com s'han obert dos punts concrets que crec que seran les premisses del meu futur artístic immediat. La primera és la recuperació d'oficis i coneixements tradicionals perquè crec que com artista és de primera necessitat ja que ajuden establir un fort lligam amb l'entorn natural. El segon punt va lligat amb aquest ja que és la transmissió d'aquests coneixements que vagi adquirint a través de didàctiques comunitàries. Això ha resultat un factor que no tenia previst però ha estat fomentat en gran part gràcies a la meva tutora.

“En el arte estamos, cada uno a nuestra manera, en una batalla contra la homogeneización, luchando por construir una nueva percepción de nosotros y nosotras mismas, el sentido de la posibilidad, y una manera diferente de ver.”

María Ángeles Carnacea Cruz 2012

BIBLIOGRAFIA

BARTH, Fredrik. Nomads of South Persia. 3 ed. Noruega: Universitetsforlaget, 1964. 159 p. ISBN 9780758111463

CARNACEA Cruz, María Ángeles. Arte para la transformación social: desde y hacia la comunidad [en línea] Balneario de Archena, Murcia. 2012 [consulta: 1 juny 2017] Disponible a: < <http://congresos.um.es/isasat/isasat2/paper/viewFile/28001/12841>>

GOLDSWORTHY, Andy. Andy Goldsworthy (En las entrañas del árbol) 1 ed. Museo Nacional Centro de Arte Reina Sofía: Madrid 2007. ISBN 978-84-8026-345-0

GUIDIONI, Enrico. Arquitectura primitiva 1ra. Ed. Madrid: Aguilar S. A. ediciones, 1977. 385 p. ISBN 84-03-33034-0

KOREN, Leonard. Wabi-Sabi para Artistas, Diseñadores, Poetas y Filósofos. 1 ed. Hipòtesi-Renart Edicions: Barcelona 1997. ISBN 84-922068-6-1

OUTEIRO Ferreño, Eduardo. Cabañas para pensar. 2 ed. Ediciones Maia: Madrid 2015. ISBN 978-84-92724-61-1

PENONE, Giuseppe. Respirar la sombra. 1 ed. Centro Galego de arte contemporánea. Alva: Santiago de Compostela, 1999. ISBN 84-4532343

THOREAU, Henry David. Walden. 10 ed. Ediciones Cátedra: Madrid, 2016. ISBN 978-84-376-2212-5

Imatges

Fig. 1 disponible a: <https://es.wikipedia.org/wiki/Walden#/media/File:Walden_Thoreau.jpg>

Fig. 2 disponible a: <<http://www.dreamideamachine.com/en/wp-content/uploads/sites/3/2016/07/0051.jpg>>

Fig. 3 disponible a: <<http://outsiderart-magazine.blogspot.com.es/2015/03/film-lhistoire-des-jardin-vegetaux-de.html#.WSScA5Lyjiw>>

Aitor Climent Barba
+34 696 64 78 95
aitorclibarb@gmail.com
aitorclibarb.portfoliobox.net

